

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Udržitelné používání přípravků na ochranu rostlin v České republice (Národní akční plán)

Konference k problematice pesticidů

Praha, 19. května 2016

Ministerstvo zemědělství ČR

Osnova

- Pesticidní právní balíček
- Příprava, cíle a obsah českého NAP
- Opatření NAP na snížení rizik při používání POR
- Závěr: udržitelné používání nebo snížení používání přípravků ???

Pesticidy = biocidy + přípravky na ochranu rostlin

- **Biocid = látka nebo směs schopná ničit, odpuzovat a zneškodnit jakýkoliv organismus, k zabránění jeho působení nebo dosažení jiného regulačního účinku na tento organismus (Nařízení EP a Rady (ES) č. 528/2012)**
- **Přípravek na ochranu rostlin (POR) = směs nebo roztok složený ze dvou nebo více látek a určený pro použití jako přípravky na ochranu rostlin či adjuvanty (Nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009)**

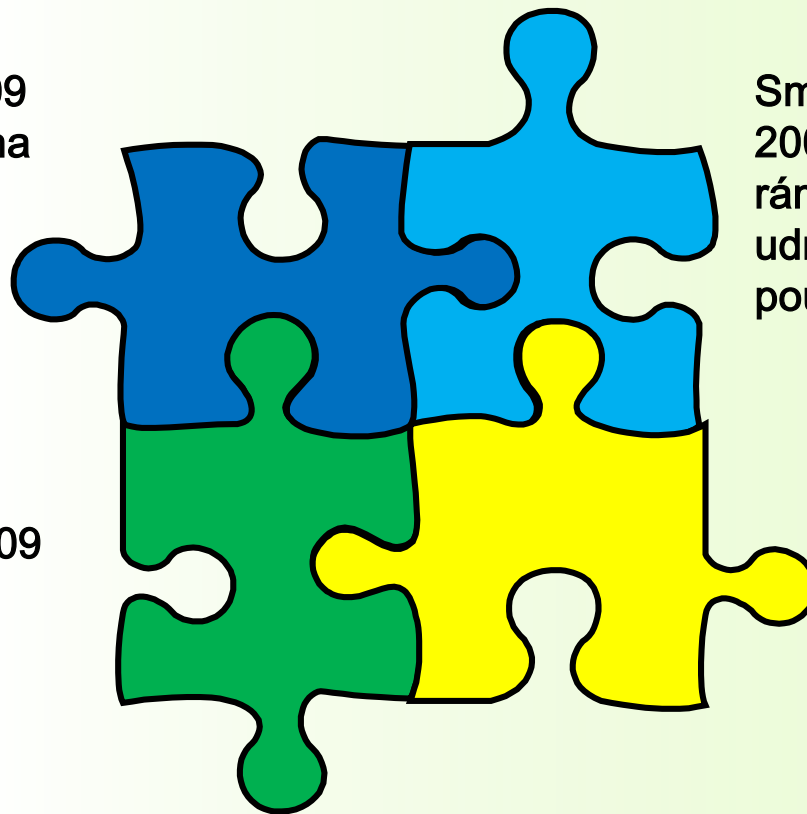
Pesticidní právní balíček EU

Nařízení č. 1107/2009
o uvádění přípravků na
ochranu rostlin na trh

Směrnice
2009/128/ES
rámcová směrnice
udržitelného
používání pesticidů

Nařízení č. 1185/2009
o statistice pesticidů

Směrnice
2009/127/ES
kterou se mění
strojní směrnice
2006/42/ES

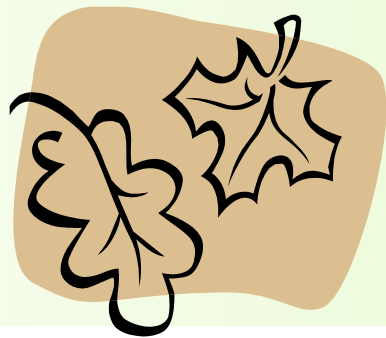

Udržitelné používání pesticidů

Co to je ? = preambule směrnice:

„snižování rizik a omezování vlivu používání pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí a podporování používání integrované ochrany rostlin a alternativních přístupů nebo postupů, jako jsou nechemické alternativy pesticidů“

Příprava a schválení českého NAP

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 12. září 2012 č. 660

k Národnímu akčnímu
plánu ke snížení
používání pesticidů
v České republice

úprava názvu NAP na
„..snížení používání
pesticidů..“

Notifikace Evropské
komisi (listopad 2012)

UDRŽITELNÉ POUŽÍVÁNÍ nebo SNIŽOVÁNÍ POUŽÍVÁNÍ pesticidů ???

Cíle českého NAP

- NAP má **dva hlavní cíle:**
 - **omezení rizik vycházejících z používání přípravků v oblastech ochrany zdraví lidí, ochrany vod a ochrany necílových organismů, a**
 - **optimalizace využívání přípravků bez omezení rozsahu zemědělské produkce a kvality rostlinných produktů**

Předmět českého NAP

- **Předmětem NAP** – oblasti dotčené negativními dopady používáním přípravků:
 - ochrany zdraví lidí
 - ochrany podzemních a povrchových vod, zejména zdrojů pitné vody
 - ochrany necílových živých organismů

Plnění českého NAP

- Celkem 69 opatření (2013 – 2017 –?)
- Odpovědnost – tři rezorty: MZe, MZd, MŽP
- **Finanční zdroje (odhad) = cca 30 mil. Kč ročně** pro všechny zúčastněné rezorty

- Aktuální znění českého NAP - na webu MZe:

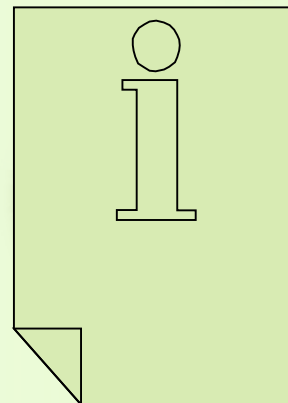
[http://portal.mze.cz/public/web/mze/zemedelstv
i/udrzitelne-pouzivani-pesticidu](http://portal.mze.cz/public/web/mze/zemedelstv
i/udrzitelne-pouzivani-pesticidu)

Opatření českého NAP

- Zvyšování povědomí, poradenství, osvěta
- Podpora metod ochrany rostlin s nízkými vstupy přípravků (integrovaná ochrana, integrovaná produkce, snížení administrativy a poplatků)
- Omezení používání přípravků na ochranu rostlin v nejvíce rizikových oblastech
- Rostlinolékařský dozor a kontroly

Opatření českého NAP – zvyšování povědomí, poradenství, osvěta

- Metodiky integrované ochrany rostlin a cíleně zaměřené publikace na možnosti udržitelného používání POR
- Rostlinolékařský portál
- Rostlinolékařské poradenství

Opatření českého NAP – zvyšování povědomí, poradenství, osvěta II

- **Metodiky integrované ochrany rostlin (IOR) a publikace zaměřené na IOR = příprava a zveřejnění dostupných metodických postupů k uplatňování obecných zásad IOR - plodinová orientace:**
 - v r.2013 vydána „Metod. příručka IOR proti škodlivým organismům – Polní plodiny“ tiskem i na webu ÚKZÚZ
 - v r.2014 připravena obdobná příručka pro IOR v ovocných dřevinách a veřejné zeleni
 - V r.2015,2016 příručka pro okrasné byliny a zeleniny

Opatření českého NAP – zvyšování povědomí, poradenství, osvěta III

- V r. 2014 zprovozněn na webových stránkách ÚKZÚZ internetový ROSTLINOLÉKAŘSKÝ PORTÁL, obsahuje zejména dálkovým způsobem zveřejněné:
 - doporučené plodinově specifické metodické postupy k uplatňování IOR u hospodářsky nejvýznamnějších plodin včetně tzv. „semaforu přípravků“
 - výsledky monitoringu výskytu škodlivých organismů, zajišťovaného ÚKZÚZ a nástroje pro rozhodování o ochranných opatřeních (prognóza výskytu škodlivých organismů)
 - nově informace o antiresistentních strategiích
- V roce 2016 se plánuje dále rozšířit o části týkající se lesních a okrasných dřevin

Opatření českého NAP – zvyšování povědomí, poradenství, osvěta

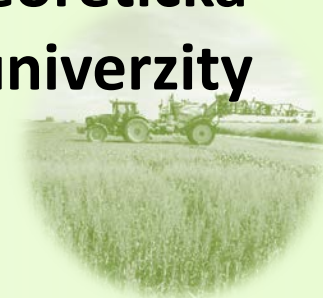
- Cíleně zaměřená školení = odborné kurzy na podporu IOR určené pro zemědělské podnikatele:
- např. v roce 2015 - min. 7 cílených kurzů a seminářů zaměřených na IOR
- národní dotační podpora MZe (titul: „podpora pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost“) - úhrada 60% nákladů dotace, max. 50 000 Kč

Opatření českého NAP – zvyšování povědomí, poradenství, osvěta

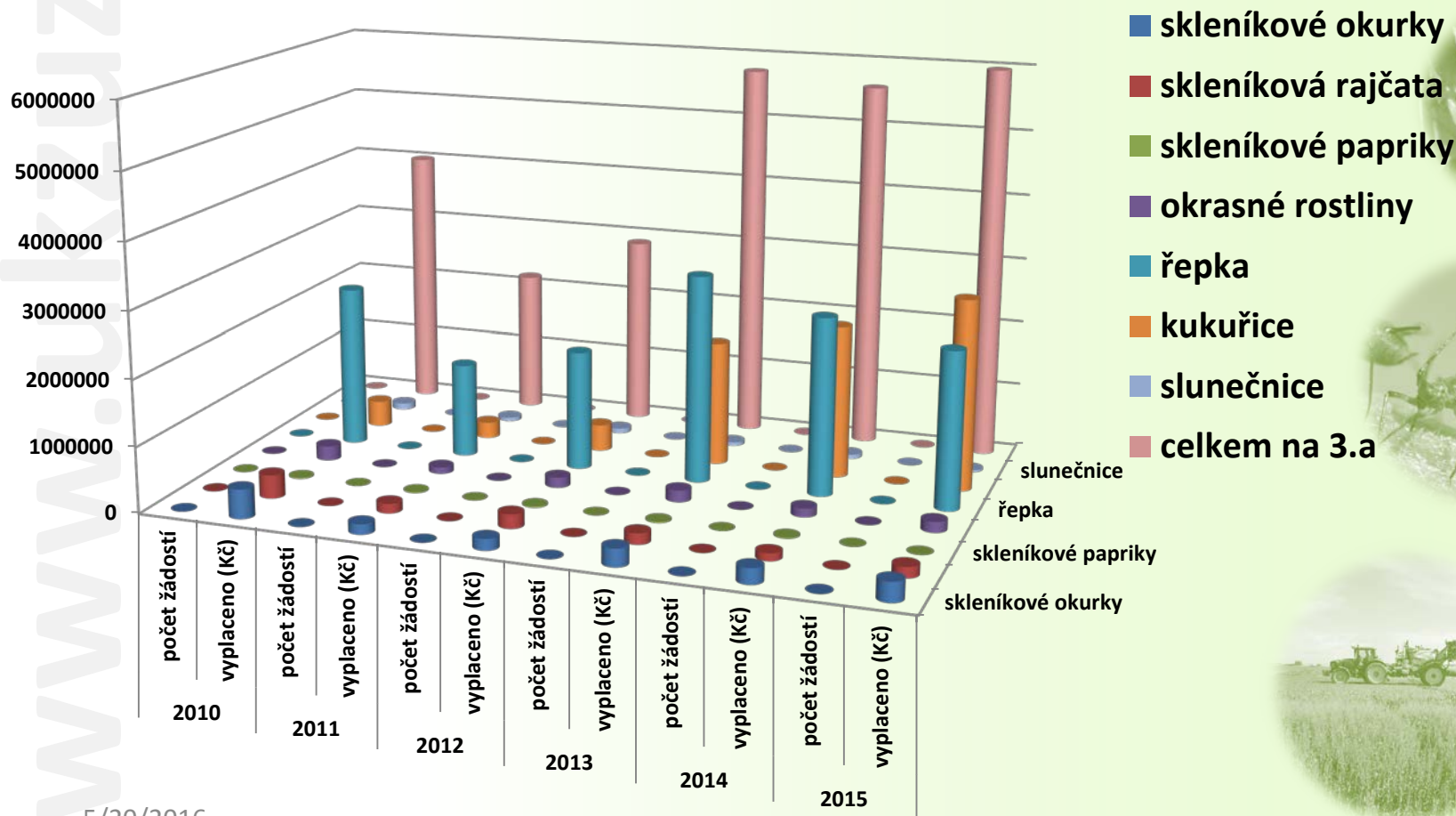
- **Rostlinolékařské poradenství = navýšení počtu akreditovaných fyzických osob v rámci poradenského systému MZe jako poradce v OR:**
 - nově (2013) vznikla oblast akreditace „rostlinolékařské poradenství“
 - v roce 2015 evidováno 21 poradců v OR akreditovaných MZe
 - Akreditaci RL poradců předchází odborná teoretická a praktická zkouška – zajišťují zemědělské univerzity

Opatření českého NAP – podpora metod OR s nízkými vstupy přípravků I

- Národní dotační program (DP 3.a) na podporu biologické ochrany rostlin v jednoletých a víceletých plodinách

Opatření českého NAP – podpora metod OR s nízkými vstupy přípravků II

- Agro-environmentální opatření v rámci programu rozvoje venkova na podporu integrovaného pěstování (IP):

- ovocné druhy (9 600ha)

- réva vinná (11 500ha)

- zelenina (2 700ha)

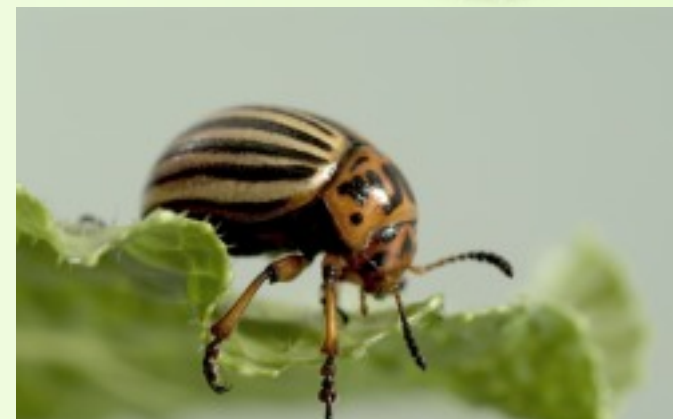
- Ekologické zemědělství: přes 4000 farem, 12% zem. půdy

Opatření českého NAP – podpora metod OR s nízkými vstupy přípravků III

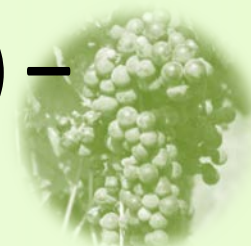
- Podpora zavádění integrované ochrany rostlin (IOR): ÚKZÚZ vydal „Průvodce zaváděním prvků integrované ochrany rostlin pro rok 2015“ - dotazník sloužící k monitoringu pokroku při zavádění obecných zásad IOR – účelem je:
 - zaznamenat slabé/silné stránky managementu pěstebních opatření v ČR
 - zjistit rozdíl IOR od „konvenční“ ochrany rostlin?

Opatření českého NAP – podpora metod OR s nízkými vstupy přípravků IV

- **Aktuální novelizace českého zákona o rostlinolékařské péči (zák. č. 326/2004 Sb.) – účinnost asi 2017:**
 - feromony sloužící pouze k monitoringu škodlivých organismů rostlin nebudou podléhat v ČR povolovacímu procesu
 - bioagens a přípravky založené na živých mikroorganismech nebudou podléhat povolovacím poplatkům

Plnění českého NAP - omezení používání přípravků na OR v nejvíce rizikových oblastech I

- Omezení aplikace přípravků v blízkosti vodních zdrojů
- Nutná revize zejména historicky vymezených ochranných pásem vodních zdrojů (OPVZ)
- Cílený monitoring reziduí přípravků ve vodách a určování rizikových oblastí

Plnění českého NAP - omezení používání přípravků na OR v nejvíce rizikových oblastech II

- **zákaz používání přípravků s vysokým rizikem pro zdraví lidí (*karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci a senzibilizující dýchací cesty*) v intravilánech obcí a v jejich okolí do 20 m**
- **81 přípravků = 4,20 % v ČR povolených přípravků = 6,62 % spotřeby přípravků použitých v hlavních plodinách**

(aktuální novela zák. o RL péči)

Plnění českého NAP - rostlinolékařský dozor a kontroly

- Inspektoři ÚKZÚZ provádějí cílené kontroly subjektů s ohledem na používání přípravků v rizikových oblastech s nadlimitními výskyty reziduí POR ve vodě (na základě podnětů správců vodních zdrojů)
- Ojedinelé případy použití přípravků v rozporu s návodem k použití ve II. stupni OPVZ (uložení pokuty)
- Kontroly dodržování podmínek použití přípravků – nejen na zemědělské půdě, ale také na trávnících, golfových hřištích apod.

Závěr
UDRŽITELNÉ POUŽÍVÁNÍ
nebo
SNIŽOVÁNÍ POUŽÍVÁNÍ
pesticidů
???

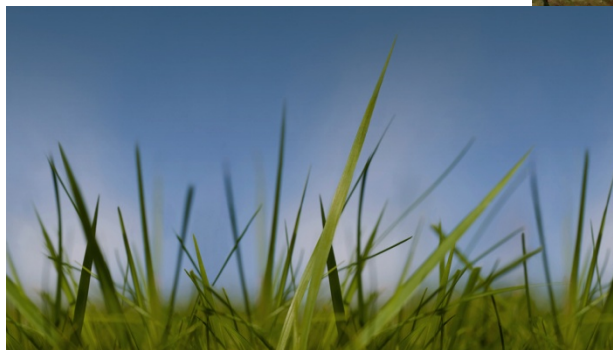

Závěr

- Řešení se nevylučují ...
- Primární je udržitelné používání přípravků, sekundárně může docházet ke snižování jejich spotřeby
- Důležité je, aby si uživatelé přípravků (včetně zahrádkářů) uvědomovali jejich rizika (uvedena v návodu na použití) a snažili se jim vždy vyhnout....
- Podobně je důležité zvýšení povědomí veřejnosti – nikoliv nedůvodné obavy!! - o rizicích, která mohou přípravky přinášet

• **DĚKUJI ZA POZORNOST !**

